

ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Безсмертна Оксана Владиславівна, к. е. н., доцент,
*доцент кафедри підприємництва та фінансової діяльності,
Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця*

Постановка проблеми. В сучасних умовах господарювання важливим питанням є ведення бухгалтерського обліку, зокрема основних засобів. Актуальною є ця проблема для сільськогосподарських підприємств, адже їх матеріально-технічна база є основним засобом праці. Після реформування відносин власності на землю власники цих підприємств зобов'язані раціонально використовувати цей ресурс завдяки ефективному введенню та використанню основних засобів, що передбачає, в першу чергу, обрання правильного облікового підходу. Отже, в основу політики управління основними засобами повинно бути закладено вибір досконалої облікової системи, яка на виході буде видавати об'єктивну точну інформацію про стан основних засобів та підприємства в цілому.

Виклад основного матеріалу. Облік основних засобів на підприємствах сільського господарства має ряд проблем та перешкод, які виникають, починаючи із розробки законодавчо-нормативної бази і закінчуючи реалізацією обраної суб'єктом господарювання облікової політики.

Однією із важливих проблем в системі бухгалтерського обліку сільськогосподарських підприємств є раціоналізація амортизаційної політики підприємства та вибір ефективного методу нарахування амортизації. Це пояснюється тим, що амортизація в сукупності операційних витрат є одним із базових елементів, вона формує собівартість продукції, а в кінцевому результаті – визначає ефективність діяльності підприємства.

Дослідження показали, що на сільськогосподарських підприємствах, а саме малих фермерських господарствах амортизаційні відрахування та залишкова вартість відображаються в картках обліку основних засобів, із використанням в основному прямолінійного методу. Цей метод

є найпростішим, але не дозволяє врахувати такі специфічні аспекти ведення фермерського господарства, як зміна з роками виробничої потужності та її вплив на суму нарахованого зносу, моральне старіння виробничих машин.

Деякі фермерські господарства нараховують амортизацію у вигляді відсотків в кінці кварталу для кожного об'єкта основних засобів. Ця схема зовсім не задовольняє жоден із методів нарахування амортизації, які представлені в П(С)БО 7 [5].

Наступною проблемою організації обліку основних засобів на сільськогосподарських підприємствах є їх переоцінка. Практика показує, що більшість цих підприємств взагалі не проводять переоцінку. Це викривляє інформацію щодо реального стану матеріально-технічної бази на дату балансу, але є цілком правомірним вибором підприємства, адже згідно П(С)БО 7 підприємство/установа може переоцінювати об'єкт основних засобів, якщо залишкова вартість цього об'єкта суттєво відрізняється від його справедливої вартості на дату балансу [5 п.16]. Тобто це положення не визначає переоцінку як обов'язкову і надає підприємству можливість самостійно приймати рішення щодо її проведення чи не проведення.

Однак, необхідно внести точність щодо цього моменту та визнати переоцінку обов'язковим процесом для кожного підприємства. Касич А. О. [1] рекомендує проводити переоцінку основних засобів в залежності від коефіцієнтів інфляції за рік. Адже саме показник інфляції може точно відкоригувати ціни на товари та послуги.

Про необхідність проведення переоцінки основних засобів на сільськогосподарських підприємствах свідчить також той факт, що на деяких фермерських господарствах в основній діяльності використовуються основні засоби, залишкова вартість яких дорівнює нулю. Такі засоби потрібно або переоцінювати або списувати. Інакше як внутрішні, так зовнішні користувачі фінансової звітності отримують неправдиву інформацію про реальний фінансовий стан підприємства.

В разі прийняття керівництвом підприємства рішення про проведення переоцінки необхідно або найняти ззовні

професійного оцінювача, що коштує чимало, або створити комісію всередині підприємства, в складі якої повинен бути спеціаліст, який здатний реально оцінити скільки років може ще прослужити основний засіб. І на основі цього буде визначена сума переоцінки як добуток норми амортизації для даного об'єкта основних засобів на кількість років, визначених комісією.

Таким чином, визначенні проблеми організації переоцінки основних засобів пояснюють чому сільськогосподарські підприємства в більшості випадків її не проводять. Але все ж таки проведення переоцінки в підприємствах, де левову частку в діяльності займають саме основні засоби, є необхідним.

Крім того, некоректним є відображати результати переоцінки основних засобів у доходах чи витратах звітного періоду, оскільки вони насправді ніяк не впливають на результати господарської діяльності підприємства, а лише визначають реальну вартість об'єкта основних засобів. Тому операції переоцінки основних засобів варто відображати як зміни сальдо рахунків додаткового капіталу: дооцінку треба відображати як його збільшення, а уцінку – як його зменшення.

Ще однією особливістю організації обліку основних засобів на сільськогосподарських підприємствах є питання обліку новостворених основних засобів. До таких засобів належать причепи, сіялки, будівлі, які виготовлені власними силами та використовують в господарській діяльності. Вони часто ніяк не обліковуються і не стоять на балансі підприємства. Тому такі об'єкти треба оцінити, скласти акт виготовлення основного засобу, і на основі нього оприбуткувати на баланс підприємства.

Висновки. Дослідження сільськогосподарських підприємств показали, що існує ряд проблем в організації обліку їх основних засобів. Щодо амортизації основних засобів, то слід відмітити, що амортизаційні відрахування є однією із основних елементів витрат на виробництво сільськогосподарської продукції, і ті методи нарахування амортизації, які використовуються на фермерських господарствах (прямолінійний метод та близький до методу в податковому обліку), є недоцільними.

Робочі основні засоби часто обліковувались за нульовою залишковою вартістю. Це є недопустимим та підкреслює необхідність проведення переоцінки. Окрім того, не завжди документально оформляються новостворені основні засоби, а це викривляє інформацію про фінансовий стан підприємства.

Література

1. Касич А. О., Телешун А. А. Проблеми обліку основних засобів в сільському господарстві. *Фінансовий простір*. 2016. № 3 (23). С. 89-93.

2. Левченко О. П. Проблеми організації обліку основних засобів та шляхи їх вирішення. *Молодий вчений*. 2017. № 1.1 (41.1). С. 64-67.

3. Романюк М. О., Купчак Н. Б., Вовк Т. О. Основні проблеми обліку основних засобів. *Міжнародна науково-практична конференція «Розвиток соціально-економічних систем в геоekonomічному просторі: теорія, методологія, організація обліку та оподаткування»* : збірник доповідей. Тернопіль : ТНТУ ім. І. Пулюя, 11-12 травня 2017. С. 133-134.

4. Касич А. О., Романенко Є. В. Проблеми ефективності використання основних засобів сільськогосподарських підприємств. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту*. Економічні науки. 2012. Вип. II (46). С. 109–116.

5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затверджене наказом Міністерства України від 27.04.2000 р. № 92.